

TRANSILVANIA.

FOIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

ANULŪ ALŪ XXI-LEA

1890.

EditorŪ: ComitetulŪ AsociaȚiunei.

RedactorŪ: I. Popescu, primŪ secretarŪ alŪ AsociaȚiunei.

SIBIIU,

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE,

1890.

Tabla de materii.

	Pag.
Cătră onorații cetitori, de Ioană Popescu	1
<i>I. Istoriă.</i>	
Un documentă istoricū, de G. Sima alū lui Iónū	19
Spicuiră din autori străini asupra Românilorū, de P. Bros- ténū	42, 65, 104, 271
Arabia dela gurile Dunării, de Dr. A. Marienescu	225
Aurelianū împăratulū și retragerea sa din Dacia, de Dr. A. Marienescu	341
Crașori Romani în Dacia pe timpulū stăpânirei Sarmă- țilorū, de Dr. A. Marienescu	389, 421
<i>II. Studii literare științifice.</i>	
Români Istrieni, de V. Nicóră	3
Cărțile cele mai bune și bibliotecile poporane, de Dr. G. Popa	9, 33
Câte-va observări asupra scrierilorū din poporū și pentru poporū, de G. Sima alū lui Iónū	54
Baba Dochia, de Dr. A. Marienescu	72
Întemeierea psihologică a actelorū elementare ale gân- dinei în marginile legilorū Herbartiane, de asociare și reproducere, (Monografiă psihologică) de Stefanū Velovanū	80, 97, 147, 178, 280, 365, 406
Termini de topografiă în limba română, de Dr. G. Popa	114
Observațiuni asupra graiului ardelenescū în raportū cu limba literară de peste Carpați, de A. Șuluț Cărpinișanū	139, 165
Expansiunea aerului atmosfericū, de T. Ceontea	153
Învățare (studiu filologicū), de Dr. A. Marienescu	193
Medard, de T. Ceontea	213
Ceva despre epica lui Vasile Alexandri, de Virgilū Onițū	237, 262
Vasile Alexandri (Schiță biografică), de Virgilū Onițū	399
<i>III. Pedagogiă.</i>	
Pedagogia în academia de științe din Berlin, de I. Popescu	13
Lucrul de mână în școle, de G. Moianū	51, 85
Reforma cea mai importantă, ce e pe cale de a se întro- duce în sistemulū educațiunei, de I. Popescu	109
Învățământulū educativū și însemnătatea lui pedagogică, de I. Popescu	129

✓	Știința în scôlă și afară de scôlă, de Dr. P. Spanu	171 și 204
×	Istoria naturală în scôlele populare, de Dr. D. P. Barcianu,	
	Recensiune, de I. Popescu	442

IV. *Economiă.*

×	Despre Albinăritu, de Elia Câmpenu	118
×	Rolul gunoiului în agricultură, de I. Georgescu	182

V. *Higienă.*

×	Câte-va reguli igienice pentru vedere, de Dr. Elefterescu	440
---	---	-----

VI. *Literatură populară.*

	Colinde, de G. Sima alu lui Ionu	21
	Doine, de I. P. Reteganulu	58
	Beneșulu, poveste din popor, de I. P. Reteganulu	115
	Pintea, baladă din popor, de G. Sima alu lui Ionu	123
	Colinde, de Andrei Barseanu	186
	Doine, de I. P. Reteganulu	413

VII. *Bibliografie.*

	Publicațiuni venite la redacțiune	92
--	---	----

VIII. *Acte oficiale.*

	Procesele verbale ale Comitetului Asociațiunei, 23, 61, 95, 124, 158, 188, 217, 250, 285, 372, 376, 415, 448,	450
	Convocarea adunării generale a Asociațiunei	192
	Raportul general și rațiociniulu Comitetului pentru adu- narea generală a Asociațiunei din anul curent	293
	Procesele verbale ale ședințelor adunării generale a Aso- ciațiunei din a. c.	317, 320
	Noua arondare a despărțemintelor a Asociațiunei tran- silvane	326
	Budgetulu Asociațiunei pro a. c.	332

IX. *Diverse.*

	Consemnarea contribuitorilor făcute în favorul scôlei civile de fete a Asociațiunei,	128, 192, 338, 456
	Programul examenelor de vară dela scôla civilă de fete a Asociațiunei, pentru anul scolar expirat	191
†	Vasile Alexandri	261
	Avisu pentru abonenți	456

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 1.

SIBIIŪ, 15 IANUARIE 1890.

Anulŭ XXI.

ĆĂTRĂ ONORAȚII CETITORII!

Adunarea generală a AsociaȚiunei nŏstre, Ținută in anulŭ expiratŭ la Făgărașŭ in 15 și Țilele următŏre ale lui Augustŭ, după-ce pe fostulŭ ei primŭ secretarŭ, pe multŭ meritatulŭ domnŭ *Georgiu BariȚiŭ* l'a alesŭ de președinte, mŭ-a făcutŭ onŏrea cu totulŭ neașteptată de a me chŭama pe mine la acelŭ postŭ, cu care, după statute, e împreunată și redactarea acestei foi.

Ast-felŭ s'a făcutŭ schimbarea in redacȚiunea fŏiei, fiindŭ chŭamatŭ să urmezŭ eu domnului *BariȚiŭ*, carele a redactatŭ o dŏuȚeci de ani, dela inŭfiinȚarea ei, cu o abnegaȚiune și rezultate, ce numai istoria i le va putȚ aprecia după meritŭ.

AvȚndŭ deplină conscientă despre importanȚa acestei foi, care, ca organŭ alŭ AsociaȚiunei, e consacrată și ea, ca și AsociaȚiunea, celorŭ mai inalte interese, ce avemŭ: *literaturei* și *culturei* nŏstre naȚionale, mărturisescŭ, că numai cu mare sfielă amŭ luatŭ asupră-mŭ sarcina de a o redacta. Cum s'ar fi și pututŭ să nu me sfiescŭ de a primi redactarea unŭ organŭ, a cărui misiune nu pŏte să se indeplinescă decătŭ prin conlucrarea celorŭ mai alese puteri sciinȚifice și literare, ce se află in sinulŭ naȚiunei! Dar mare cum a fostŭ sfiela mea, aceea, deși m'a făcutŭ să hesitezŭ in faȚa sarcinei și responsabilităȚii, ce 'mŭ erau puse in vedere, n'a pututŭ inŭsă să me impedece de a me supune datorinȚei, carea trebue să

ne fiă sântă la toți: de a sta fiă-care la postulă, la care în interesulă binelă comună e chiămătă, și a pune în serviciulă lui tóte puterile, de cară dispune.

Cu o hotărfire, isvorită din ună asemenea simțu de datorință, amă primită decă sarcina de a redacta fóia Asociațiunei, în carea ne-amă dedată a privi paladiulă *literaturei* și *culturei* nóstre *naționale*, și cu hotărfirea acésta voiă căuta ca, întru câtă debilele mele puteri me voră ajuta, pe lângă celelalte chiămări oficióse, să'mă împlinescă și chiămarea de redactoră.

Amă firma speranță, că ómenii nostri de litere și de sciință încă 'mă voră da totă concursulă posibilă, pentru-ca fóia să se pótă ținé la înălțimea timpului și a chiămărei sale de a servi și ea în măsură câtă mai deplină la realisarea scopuriloră Asociațiunei.

Conformă programei, stabilite prin usă, momentele principale, ce voră constitui și de aci înainte conținutulă fóiei, voră fi: *articulă de sciință, documente istorice, cestiuni filologice, filosofice și pedagogice, produse literare, tractate populare din igienă, economiă și alte ramuri ale vieții poporului* (din cari tractate se voră scóte edițiuni separate pentru a se împărți în poporă), apoi *recensiuni* și la fine voră urma *publicațiunile oficióse* ale comitetului și adunăriloră Asociațiunei.

Hotărfirea, ce onorabilulă comitetă a luată pentru adoptarea ortografiei Academiei române și a formatului exterioră ală fóiei, este arătată în procesulă verbală dela fine.

Nu este multă, este puțină ceceace, cu restulă puteriloră neabsorbite de crunta luptă țilnică pentru existență, mai putemă face pe terenulă sciinței, literaturăi și ală culturăi nóstre preste totă. Să nu perdemă însă din vedere adevărulă, pusă dreptă motto fóiei nóstre: *gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo*. Acestă adevără, cunoscută încă din anticitatea clasică, e fórte semnificativă, arătândă, că decă nu vomă slăbi și vomă continua și cu puținulă ce putemă presta pe

amintitele terene, cu acelū puținū încă vomū progresa. Și așa, întăriți în convingerea acésta, ce e susținută chiar și de aprecierile străinilorū, să mergemū înainte cu Dumneđeū!

Sibiiū, în Ianuarie 1890.

Ioanū Popescu.

ROMÂNII ISTRIENI.

„Cu durere și nu tocmai spre onórea nóstră, trebuie să mărturisimū, că noi, Români de dincóce de Dunăre, cunoscemū aceste Dialecte (macedo- și istriano-românū) cu multū mai puținū, decâtū să putemū asarda părerī serióse....“ scria dlū *Aronū Densușanū* în 1885, pe pagina 33 a Istoriei literaturēi române. Și mai în josū, totū pe aceeași paginā: „Însemnătatea acestorū dialecte pentru limba română este de unū extremū interesū. Dreptū aceea dorimū, ca studiulū lorū, adunarea și cercetarea materialului lingvisticū, să nu mai întârđie“.

Ce-i dreptū, de când aū fostū tipărite cuvintele acestea, n'aū trecutū făr' abia 5 ani; dar și acestū intervalū era de ajunsū, ca să se facă ceva pentru acelū extremū interesū. În privința *românilorū istrieni* însă lucrulū totū așa stă și în ziua de ađi, ca acum cinci ani.

E într'adevărū lucru de mirare, că guvernulū României, care încă în lunile Iunie și Iulie ale anului 1857 a fostū trimisū pe *I. Maiorescu* în Istria, ca să descopere și să studieze fracțiunea acésta de români, pre câtū de neînsemnatā la numērū, pre atātū de interesantā pentru limba și istoria română, s'a opritū la atāta; și că nici chiar Academia de sciințe din București, care cu ajutóarele sale materiale și morale ar fi pututū face cea mai bunā ispravā, nu și-a îndreptatū ochiulū sēu mai cu de-adinsulū asupra acestui obiectū de „unū extremū interesū“ pentru limba și istoria română.

Nu voiū de locū să învinuescū pe nime, căci reposatulū *Ioanū Maiorescu*, la timpulū sēu, a corespunsū misiunei sale.

Materialul culesu de densusu a fostu publicatu de fiulu seu dlü *T. Maiorescu* în 1874, sub titlulü: „*Itinerariu și dicționarü istriano-românü*“*). Și Academia, din partea sa, a premiatu mai în anii trecuți unü studiü limbisticü alü lui Candrea și Frâncu, intitulatü: *Rotacismü la Moți și Istrieni*. Ba voiü chiarü sä laudü pre mulți streini italieni și germâni, cari directü seu indirectü s'aü ocupatü multü puținü și de limba și de istoria românilorü istrieni.

Dar lucrările acestea, la cari de altcum vomü mai reveni, nu sântü de ajunsü, dice dlü *A. Densușianü* și se recerü cercetări ulterioäre limbistice.

Din partea nösträ mai aplicämü observările dlui *Densușianü*, și cu deosebire, la *istoria* românilorü Istrieni, ca atari și ca parte a poporului românü în generalü. Căci de considerämü limba și istoria lorü ca obiecte separate, demne de studiulü nostru, și ne dämü séma despre rezultatele obținute până acum în ambele direcțiuni, trebuie sä constatämü, că în privința limbei totü mai stämü cum stämü, dar în privința istoriei *românilorü Istrieni* lucrulü abia l'aü începutü streiniü.

Și mânecändü din considerațiunile acestea, ca unulü care de mai mulți ani încöce amü dedicatü o specialä atențiune acestorü obiecte și în respectulü limbei *românilorü Istrieni* amü față de alțiü avantagiulü, ce mi-lü oferä pozițiunea mea în Fiume, aflu oportunü și necesarü de a reîmprospeta cestiunea duplä, limbisticä și istoricä a *românilorü Istrieni*, a clarifica starea, în care se aflä, și de e posibilü, a contribui încät-va la promovarea studiului ei.

Începü cu lămurirea datelorü statisticeï etnografice, cari se referü la *românii Istrieni*.

Românii Istrieni locuescü actualminte compacti în 9 și separați de aceștia între sloveni respective croați în alte

*) Numai păcatü, că edițiunea I. a apărutü în esemplare pré puține și a II nu s'a mai făcutü; căci cartea arü merita sä se afle în töte bibliotecile publice și private și în mâna întregelü junimü româneselü studiöse. Eü de exemplu numai după multe umblări încöce și încolo o amü pututü afla (1883) în biblioteca gimnasiului rom. din Brașovü, de unde din bunăvoința directorului de atunci dlü *Stefanü Iosifü* o amü împrumutatü, și mi-amü copiatü totü dicționarulü.

2 sate. La aceste sate vomă reveni, cândă le vomă considera din punctă de vedere topografică. Aci însemnă numai, că compactă în cele 9 sate română ocupă acelă teritoră pedemontană (precum 'lă numescă geografă istrieni) ală Istriei, care se ține de grupulă Montemaggiore și se estinde imediată la pólele lui meridionali. Complexulă acesta în limba poporului se chiamă *Vlaşia*. Celelalte 2 sate sântă isolate și îndepărtate de *Vlaşia*, unulă pe așa numitulă Tschitscherboden (la poporă: Ciceria, la geografă istrieni: Vena) și ală doile pe partea meridională a teritorului Albonei, la mare, cătră Punta Nera. Apoi se mai află română risipiți prin satele vecine cu ale loră și prin cetățile și porturile litoralului întregă.

Esistența loră ca rasă distinsă de celelalte e recunoscută de mai multă seculă. În timpurile mai vechă numărulă sufleteloră a fostă calculată până la 10.000 (Dr. Kandler, apendice la istoria cronografică a Triestului de Scussa). Că odinioră a fostă cu multă mai mare ca acum, acésta e sigură, căci prin ală 17 seculă esistaă încă o mulțime de alte sate locuite de română, cară acum sântă slavisați. Numărulă celă mai mică ni-lă arată statistica oficiosă a popóreloră din Austria, compilată în 1846, și anume cu cifra de 1555. Va să dică, cifra cea mai mică, adevă nula, o aflămă în statistica oficiosă din 31 Decembre 1880, care nici nu-ă amintese. Dar despre acésta vomă vorbi mai în josă.

Pe la anulă 1850 *Miklosich* (Rumunische Untersuchungen, Wien 1881 p. 1), constatéză din izvóre oficiose ună numără totală de 2953 sėu 2955; esclude din calcululă sėu pe cei de pe teritorulă albonesă, pentru că n'ară mai fi făr' 2 inși și și aceia ară vorbi rėu romănesce, precum nu consideră nici pe cei risipiți prin tótă Istria, căci ară fi deja slavisați.

La anulă 1859 (Combi, Porta Orientale, Trieste, 1859, p. 101) aflămă, pe lângă 160 miă de italieni și 112 miă de slavă, 3000 de română, ca locuitoră ai Istriei naturale, cum dică Combi (mărginită de fluviulă Arsa, de munții Caldiera cu Montemaggiore și Vena, și ear de un fluviuă disă Tima-

vulă; căci Istria politică de ađi cuprinde tófă peninsula, până preste acei munđi și se mărginesce cu Fiume, Carniola și Triestulă). Combi decı de asemenea lasă afară din calculă pe cei dela Albona și pe cei de pe Vena, dar consideră pe cei risipiđi prin provinciă.

Totă din anulă 1859 ne comunică Ascoli (studı critici, Gorizia 1861, p. 51) datele preotulă Miceticı din Berdo (Vlașia), din carı resultă ună numără aproximativă de 2200 numai pentru Vlașia. La anulă 1869 (Ficker, Völkerstämme der öster.-ung. Mon. Wien 1869) aflămă 3000. Aici însemnă că cifra acésta e identică (diferința de 5 seú 7 suflete) cu a lui Miklosich din 1850, căci Miklosich (veđi l. c.) a folosită izvórele lui Ficker. Decı observările nóstre făcute la cifra lui Miklosich aú și aici valórea loră.

O cifră de mijlocă aflămă în „Dizionario cronografico d'Italia (Milano, 1878, IV. vol. p. 424)“ și anume 5000 întregi. Cifra acésta pare cam curiosă asemănându-o cu celelalte contimporane seú de mai înainte. Apói nu chiară fără temeı se đice că italieniı în generală nu pré suntă esperđi și preciși în de-ale geografiei. Dreptă aceea investiğândă lucrulă cu aceste 5000 din dicționarulă amintită, amă aflată că „Dizionario“, deși publicată la 1878, a trebuită să-și ia informațiunile dela „ună conspectă istorico-geografico-statistică“ compusă la 1803 în biuroulă despărțeméntulă literară-artistică ală Lloydulă austriacă, (v. Romanulă din Bucuresci, 22 Aprilie 1888), care consideră numai nucleulă româniloră istrieni — Vlașia dela Cepici — și-ı atribuesce 5000 de suflete. În estă módă cifra din „Dizionario“ e redusă la valórea ei adevărată: ea se referesce la anulă 1803 și e totă atătă de autentică și de cređută ca orı și care numără din statistica oficiósă. Că „Dizionario“ a împrumutată cifra dela Lloydulă austriacă, e fórte naturală. Italia avea atunci numai în afaceri maritime relațiuni mai strınse cu Austria. Naturalminte autorulă „Dizionario“-lui la 1878 nu supunea că românii istrieni în restimpă de 75 de ani ară fi putută scăde, căci popórele de regulă se înmulțescă. În fine

cum să le poți imputa italienilor neesactitatea în lucruri românesce, când românii înșiși mărturisesc cu durere, că nu cunosc îndestul neamul lor.

Rămâne să vorbim de conscripțiunea etnografică din 31 Decembre 1880. Acesta, precum am vădit, nici nu amintesc de românii istrieni. Lucrul era bătător la ochi, cu atât mai mult, că în statistica aceea s'au fost făcute multe nedreptăți tuturor naționalităților din Austria, precum se face și în Ungaria și peste tot locul, unde se urmărește sistemul „Umgangssprache“, care, mai cu seamă în afaceri oficiale și cu persoane care nu cunosc limba noastră, e cea oficială. În locul acesta însă nu ne poate fi scopul să discutăm principiile științifice ale statisticei în general și nici nu vom critica baza specială (Umgangssprache) a conscripțiunii din 1880, dar atâtă tot observăm, că dacă românii istrieni nu vorbesc cu popoarele, cu care vin în contact, decâtă croătesc sau italiencesc (căci în 1880 unii numărau ca croați, alții ca italieni), pentru că limba lor cine nu o învețe nu o înțelege, — ei între ei, acasă, în familie, pe teritoriul lor în Vlașia, sau unde vor fi, vorbesc limba lor proprie (coruptă, antică, mestecată sau cum, acesta formează obiectul limbisticii), așa în cât unele femei, care n'au ieșit din satul lor, și prunci până la o etate de 10—12 ani nu știu decâtă românesc. Deci numărătorii din 1880 cel puțin sub asterisc puteau nota, că limba în cutare și cutare loc e românescă și locuitorii de acolo sunt români. E drept, că în 1880 școlii proprii ei n'au avut, precum nu au nici acum, ca să se fi putut constata limba vorbită și înțelesă de toate sufletele românesce din Istria; și spre nenorocirea lor limba ritului în bisericile lor e cea croată — o absurditate dintre cele mai grosolane — și astfel comisiunea respectivă lesne a putut fi trasă în eroră parțialității de preoții slavi, care vor fi subministrat datele statistice, și care sunt mai multă apostoli ai aspirațiilor slave, decâtă ai cuvântului dumnezeesc.

Dar de nu o a făcută comisiunea însași, s'au aflată alți ómeni, provăduți cu erudițiune și neparțialitate, cari din curatú sentimentú de dreptate, n'au pututú suferi erorile incurse în conspectele oficióse, și încátú privesce pe românii istrieni au regulatú afacerea. „Die ethnographischen Verhältnisse des öster. Küstenlandes nach dem richtiggestellten Ergebnisse der Volkszählung vom 31 Dezember 1880. Mit einer ethnographischen Karte in 2 Blättern. Von Carl Freiherr von Czörnig, k. k. Oberfinanzrath, Triest, 1885.“ și „Die Rumunen in Istrien“ (Petermann, Geogr. Mittheilungen 1883, p. 294) de Dr. C. Lechner, profesorú în Pisino, suntú dóuě lucrări, cari au reclamatú dreptate pentru românii istrieni. După Czörnig în 1880 Vlașia a avutú 2121 și după Lechner în 1884 2300 de suflete, la cari se mai adaugă 531 de pe Vena, și așa arú fi cu toți cam 2600, fără cei de pe la Albona și cei risipiți prin provinciá.

Ultima (1888) cifrá și cea mai prospétá de 2999, numai pentru Vlașia o avemú din gura dlui Costantini, deputatú la dieta istrieană și consilierú alú comitetului provincialú din Parenzo (Veđl „L'Istria“ din Parenzo, 6 Ottobre 1888 și „Tribuna“ din Sibiiú, 18—20 Octomvrie 1888).

Reasumándú cifrele acestea, căpétámú tabela urmátóre:

	Vlașia	Pe Vena	Peter. Alb.	Risipiți	Totalú
Timpii vechii (incl. 16. seculú)	?	?	?	?	10.000
1803	5000	?	?	?	?
1846	?	?	?	?	1555
1850	2430	523 (525)	0	0	2953 (2955)
1859 Combi	3000	?	?	?	?
1859 Ascoli	2200	?	?	?	?
1869 ca în 1850					
1880 { Czörnig	2121	} 531	?	?	} circa : 2600
1884 { Lechner	2300		?	?	
1888	2299	?	?	?	?

Acésta între altele ne arată fenomenul tristă, că pe când alte popóre cu timpulă crescă, se înmulțescă, românii istrieni scadă mereu. Și proporțiunea e cam atare, că rămânând condițiunile de până acum ușorū se va implini trista profetiă a lui *W. Urbas*, că nu va trece o sută de ani până ce se va fi stersă și ultima urmă a lorū.

Vincentiū Nicoră.

CĂRȚILE CELE MAI BUNE ȘI BIBLIOTECILE POPORANE.

Teme de conținutū literarū, la o tractare aprofundată aū loculū lorū în opurī. Foile cotidiene preferescă a scrie în notițe scurte și de interesū actualū; că sūntū varie obiectele de cari se ocupă, și caută se lucre iute.

Calea de mijlocū este a înbina momentulū literarū cu celū actualū, și acésta problemă se vine foilorū literare, ce se publică în periode mai lungi, cari drept-aceea potū, mai cu îndemănare, să ferescă iuțela de superficialitate, și aprofundarea s'o ferescă de urmărirea unorū scopurī eschisivū doctrinare seū cu desconsiderare pentru lipsele actualităței.

Atari videri ne conducū modesti în acestū organū stimatū a vorbi despre cărți mai înteiū.

I.

Era în Anglia la 1887 că unile gazete, dorindū a respândi în publicū gustulū de o lectură folositoră, propuseră unū plebiscitū. Cu plebiscitulū voiaū să culégă voturī dela cetitorī, întru a constata: cari sūntū cei mai bunī „100 de autorī“. Acesti 100 se înțelegū din tóte timpurile în verī ce limbă, despre verī ce obiectū, în scurtū: cei mai bunī de recomandatū pentru lectură!

Viéta e scurtă a ceti mulți autorī „*ars longa, vita brevis*“, dar 100 póte fiă-cine, și de aceea sūntemū datorī, așa a socotitū anglulū celū practicū, datorī să oferimū fiă-cui lista celorū 100.

Să nu perdemă din vedere, că anglulă ține multă la o lectură bună și scie s'o respândescă iute în proporțiunii mari. Aducemă de exemplu că *Smiles*, apostolulă burgesiei angle, mai nainte cu câteva decenie nu-și căpeta editoră la opurile sale, precum însulă ni spune în o precuvântare, dar astăđi acele opuri sântă respândite în sute de mii de esemplarie. Este dar naturală, în Anglia, mulțimea bărbaților, deviniți celebri cu studiulă propriu, din lectură privată, seú cum se mai đice „autodidacți“. Decă în Germania atletulă culturei și ală literaturăi vine dela universitate de pe catedră, atunci în Anglia vine din atare bibliotecă publică. E mândria némțului să-și vedă universitățile sale bine proveđute cu profesori de valóre și de renume, érá anglulă — đice ună călătoră germană — mai caută să aibă și bibliotecă bogate și spațiose, elegante și comode, cu tóte îndemânările, câte le reclamă studiulă juniloră și lucrulă betrániloră. Intru acésta a isbutitū anglulă să întrécă pe toți. — Cândă điserămă „autodidacți“, amă luatū sensulă propriu, ce-lă îndicarămă, nu cum se întrebuințéză de comună a însemna pre cel-ce adună materială multă de cunoscințe, dar fără sistemă. Anglulă străbate în sistemă cu o stăruință potențată și combinată, ce ni este străină, ca limba densusulă, bună órá dacă noi đicemă „diletantă“, înțelegemă pre celū inferioră unū profesionistă, dar anglulă înțelege pre celū superioră, pre cel-ce cultivă studiulă din iubire, vocațiune „delectare“. Revenimă la cei 100.

Era greú de a scóte ceva la cale cu plebiscitulă, într'o afacere, ce nici în Anglia n'a devenitū încă plebeană. După unile discusiuni, luminați luară điarăștiă angli refugiú la autoritatea literară. Așa s'a primită lista compusă de *Iohn Lubbock*, cancelarulă universităței de Londra.

Însă germaniloră li s'a părutū, că anglulă n'a luatū în considerațiune diréptă productele literaturăi germane. Decă *Dr. M. Schneidewin* a compusă și publicatū acum la Berlin scrierea: „Cele mai bune cărți din tóte timpurile și din tóte literaturile, ună răspunsă germană la scrierea anglă:

„Lista celorlă mai bune 100 de cărți“. A lucrată *Schneidewin*, ajutată de 35 de literați germani, totă nume sonore pe terenulă de cultură, și reproduce dela fiă-care câte o epistolă, cu recomandare de opuri nouă și nouă. Așa a crescută numărulă recomandatelor de la „6 miă până la 10 miă“, cum dice autorulă. Mai observămă că alătorea cu cei 35 de literați aă lucrată încă 26 de editori, librari, tipografi ș. c. l. ale căroră nume obvină apoi în urmă, ca firme, între anunțiele seă inserțiunile adause la scrierea citată.

Este învederată, că acei literați germani, considerându-i în calculă rotundă, n'aă putută să se restringă la cifra de 100, ca anglulă, érá rezultatulă obținută, adecă numărulă de 6 miă până la 10 miă, ni ții espune la satire și la presupuneră defavoritóre.

Cei cu înclinațiunea la satire, considerându că atâtea miă de cărți pretindă încordare și și nópte, fără speranță de a sfârși, voră dice cu țerană din poveste despre mediculă loră : „Mediculă nostru citește necontentită, a bună sémă e fórte bătută la capă!“ Acei țerană, cu toți sănătoși, nu-și puteaă esplica altmintrea lipsa de o cetire continuă pentru ună medică fără ocupațiune. Să adaugemă că, morboși de eraă țerană, și mediculă avisată a studia morburile la fiă-care particulară, nici atunci nu se motiva o cetire continuă, de órece intelectulă cere rėgasă a consume, a pface și arangea cele cetite, cum albina cere rėgasă pentru împărțirea și arangierea sarcinei ce aduse, că la din contră nepădiți noi ne disgustămă. Bună órá plugarulă, dacă ar lucra și și nópte fără pausă, i s'ar stórce puterile, slăbită ară perde voia și bucuria, din cari isvorescă sunete lirice cu „frunță verde“ la săpată de cucurușă în primăveră, și apoi imne religióse în vederea pómeloră matore dela culesă. Pe holda románulă, lucrulă e o plăcere ; câmpulă cu valea se îngână în doine și daine. Aă dispărută agrăi cei muți, cu sclaviă din anticitate, și cu munca de silă din secele feudali. Totă așa învățatura, peste ce aduce folosă, mai procură o desfătare omulă de bună

simțu, și la rândul său știința încă are poesia sa. Nimică bună fără poezie...

Cel cu presupunere și cu suspiciune, percurgându lista germană, va avisa la imposibilitatea de a ceti atâte mii de opuri de o parte, de alta la acea circumstanță, că au lucrat împreună cu cei 35 de literați, încă 26 de editori, și de aici va face concluziunea, că germanii, departe de a compune o instrucțiune sau manuducere ca englii, au travestit frumoasa intențiune englesă, prefăcând'o reclamă pentru librăriile și editurile indicate, ceea ce se dovedește și cu timpul publicării, că adevărat și-au ales privilegiu de publicare chiar acum ajunul de crăciun și de anul nou, la cari sărbători germanii au datina a face, în familie și între cunoscuți, donațiuni de cărți bune.

Nu acceptăm suspiciunea amintită. Ni se pare ridiculă chiar și presupunerea că acei literați, lucărând pe ceriul „poporului de filosofi“, s'ar pute îngagea la reclame. Socoțim numai că germanii, când nu se îndestulă cu înșirarea unor autori clasici din antichitate și moderni, fără aduseră un magazin cu negoț mult, mai tot modern și în precumpănire de proveniență germană, atunci au comis o eseporațiune, sau poate este chiar grandomania, ce neîncetat amenință a-i molipsi, de când cu învingerile lor din Franca.

Va fi așa, de ore-ce nu toate învingerile sunt absolut bune în consecințele lor. Acesta este consolațiunea celor mulți fără de învingeri, între cari și noi. Noi, că suntem o națiune mică, și că n'am dorit undeva și n'am încercat veri o învingere pe atare teren, nici față de unguri în Transilvania nici față de muscali în Basarabia, noi deci așa suntem ținuți între marginile modestiei, în cât ne simțim competenți a judeca în cestiunea cu engli și nemți. Cu îndreptățirea dela modestia, ne încumetăm a susține tesa cumcă lista engleză are preferințele următoare:

a ceti 100 de autori, e mai aproape de posibilitate, decât a ceti 10 mii; apoi

Cine a citit 100 de autori nu are lipsă ca altul să-i recomande ce să citească mai departe.

Eclecticii noi, nu parțiali, după ce fecerăm unu geniu anglu complimentele ce-i detoriam, ne ducem acumă cu receruta curtenire la germanu, întru a recunosce că lista densusului în butulu escepțiunilor ce i se potă face, totuși conține două mominte instructive.

Unu momentu, că germanulu, prin acceptarea în listă a totu ce este — așa dîcîndu — seriosu și decentu, ajunse la o variațiune, carea corespunde la varietatea cea mare de gusturi în publiculu cetitoru. Din acestu esemplu, ce ni-lu presintă germanulu în literarura universală, dacă este permisu să tragemu consecințe la mica noastră literatură națională, vomu afirma, că până frații de peste munți mergu urmele lui *Eliade*, éra noi dincoci urmele lui *Georgiu Barițiu* carele „*primus nos duxit ad undas*,” până atunci opurile române suntu tôte vrednice de întrodusu în lista pentru cetitoru. Cu acésta credem că se respunde la întrebarea cotidiană și stereotipă: ce cărți recomandați, că facem o reuniune, unu cercu de lectură? Tôte suntu bune!

Altu momentu este acelu moto, ce germanulu l'a pusu în fruntea scrierii sale: „Aparține la reforma ce intenționăm, pentru vieța noastră familiară și națională, ca să împună fiicărei case de dai-dómne, să-i împună detorința a posede o mică bibliotecă alésă“.

Cu acestea vomu trece la bibliotecă.

Dr. *Georgiu Popa*.

(Va urma).

PEDAGOGIA ÎN ACADEMIA DE ȘTIINȚE DIN BERLIN.

Profesorulu și membrulu Academiei regesci de științe din Berlin, dlă *Dilthey*, într'unu tractatū „Despre posibilitatea unei științe pedagogice de valóre generală“, căruia i-a datu cetire

în una din ședințele acelei Academii*) ține la un loc: „Cultura, perfecțiunea, dezvoltarea, fericirea omului, privesc dintr'un punct de vedere filosofic mai înalt, sunt ținta tuturor instituțiilor. Întru cât însă Pedagogia e chemată a face să se realizeze aceste stări, ea e ținta supremă practică, la care trebuie să conducă Filosofia“. Am citat aceste cuvinte ale numitului profesor și academician pentru a face să se vadă importanța, ce se dă Pedagogiei din partea savanților germani. Și faptul în sine, că în supremul areopag al științei germane s'a slevat cestiunea Pedagogiei încă e o dovadă din cele mai eclatante, că lumea învățată din Germania se ocupă de Pedagogie cu un interes tot atâtu de viu, ca și de celelalte științe. De altmintelega lucrul acesta nu e nou, căci în Germania încă din secolul trecut și în parte chiar din secolul al șeptesprezecelea cestiunile pedagogice au fost cestiuni de prima ordine, cu cari se ocupa spiritele cele mai înalte și cari făceau partea cea mai însemnată din opiniunea publică. Nu pôte fi prin urmare nici o mirare, decât Pedagogia a ajuns astăzi a fi considerată ca avându dreptul și ea de a se numera între științe. Dl. *Dilthey*, făcându Pedagogiei onóra de a-i recunósce dreptul acesta, distinge în mod favorabil Pedagogia cultivată în școla lui *Herbart* față de alte sisteme pedagogice, cari încă se bucură de bun renume, precum e d. e. sistemul pedagogic al unui *Spencer*, *Bain* și al altora, — un fapt acesta, pe care 'lă relevăm aici cu o satisfacțiune cu atâtu mai mare, cu cât și noi suntem atașați acelei școle și lucrăm acum de un lung șir de ani la respândirea Pedagogiei Herbartiane între români.

În cele ce urmază vom face o scurtă dare de semn asupra interesantelor aprecieri, cărora dl. *Dilthey* dá expresiune elocuentă în citatul se tractat, relativ la Pedagogie în general și în special la Pedagogia școlei lui *Herbart*.

*) A se vedé: Sitzungsberichte der Berliner Academie der Wissenschaften vom 19. Juli 1888.

Asupra dezvoltării istorice a Pedagogiei dl. *Dilthey* emite următoarele aprecieri *pré juste*. *Baco*, *Descartes* și soții lor, au întemeiat Didactica secolului al șeptesprezecelea, ale cărei idei fundamentale sunt: există un mers natural al formării și dezvoltării inteligenței și acela pleacă de la experiență la adevăruri abstracte, de la limba viuă la regulile ei, de la împrejurimea imediată a copilului la orientarea lui în lume. Sistemul acesta natural de învățământ, dezvoltat mai departe prin *Commen*, *Rousseau*, *Bascdow* și *Pestalozzi* în secolul al optisprezecelea, au servit dreptă basă pe care între alții *Schwarz* și *Niemeyer* și-au întemeiat sistemele lor de Pedagogie. Dar în acele sisteme numiții pedagogi n-au făcut decât a ordina și sistemisa experiențele timpului anterior dintr'un punct de vedere moral și a le aduce în nexu cu teoria așa numitelor „facultăți spirituale“, despre cari dl. *Dilthey* cu totu dreptul dice că, pe câtu timpu a servit ca basă Pedagogiei, acesta nu putea da pentru educațiune decât nesce îndreptări foarte superficiale și sterile. *Herbart* este, căruia 'i atribue și dl. *Dilthey* meritul neperitoru de a fi delaturat pentru prima-ora acea teoriă netrebnică și a fi aflatu basa psihologică pentru Didactica secolului al șeptesprezecelea și optisprezecelea, făcendu astfel inceputul unei Pedagogii științifice.

După-cum se scie teoria „facultăților spirituale“, ce datează încă de la *Aristotelu*, a fostu înlocuită de *Herbart* prin o teoriă cu totul originală, după care *ideile* se consideră ca forțe primitive, din ale căroru relațiuni celelalte fenomene ale vieții spirituale, adică *sentimentele* și *năsuințele* și prin urmare și *voința* se dezvoltă ore-cum ca consecuențe naturale. Amintindu de reforma acesta radicală, ce s'a introdusu de *Herbart* în Psihologie, d. *Dilthey* dice, că aceea, precum și adevăratu este, a rezultat din necesitățile Pedagogiei; de ore-ce *Herbart*, ca pedagogu, în dezvoltarea teoriiloru sale psihologice a avut continuu înaintea ochiloru practica educațiunei și prin urmare din acesta a și primitu cele mai pu-

ternice motive de a căuta baze sigure, științifice, pentru Pedagogia. Póte că împrejurarea acésta și e cauza, că adî nu există Psihologia, carea ar fi în stare să facă Pedagogiei așa mari servicii ca Psihologia cultivată în școla lui *Herbart*. Se póte prin urmare susține, că numai cu privire la Psihologia *Herbartiană* s'a stabilit și adevărul, că Pedagogia are să devină o Psihologie aplicată, séu, după o altă versiune, că Psihologia este baza Pedagogiei.

Academicianul *Dilthey* însă, pe când recunoște, că teoria despre *idei* și în general despre inteligență din Psihologia *Herbartiană* este o basă științifică deplină satisfăcătoare pentru Pedagogia, pe atunci observă, că unele părți din acea Psihologie și anume cele ce se referă la *sentimente* și *năsuințe*, nefind încă deplină explorate, nu sînt pînă acum nici precisate de ajuns: un lucru prea natural acesta, de óre-ce Psihologia empirică, tractată de școla *Herbartiană* după metoda științelor exacte, este una din științele cele mai tinere și pe baza principiilor deja stabilite i-se adaogă dîlnicî îmbunătățiri. Cătú pentru fenomenele, ce constituesc viața noastră spirituală, și nexul lor causal, d. *Dilthey* nu se deosebesce aprópe întru nimic de școla *Herbartiană*. Ast-felú și după dînsul viața spirituală constă din cunoscutele fenomene, ale căror procese se condiționează unele pe altele: *ideile* fiind, prin cari cunoscem realitatea, *sentimentele*, prin cari se arată valórea ce o dămú obiectelor cunoscute; și *năsuințele*, în cari se termină seria, presentându-se ca totú atâtea tendențe de a obține, de a realiza ceva.

Venindú acum la întrebarea: întru cătú e posibilă o știință pedagogică de valóre generală, d. *Dilthey* ȃice, că, pentru a deslega întrebarea acésta, trebuie să se distingă bine între aceea ce póte fi demonstratú în modú strictú științificú și prin urmare are o valóre recunoscută în generalú, și între ceea-ce nû are valóre decátú într'unú cercú restrînsú. De valóre generală însă póte să fiă numai ceea-ce pretutindenea și în aceeași formă reese din natura generală a omulú. De

aci urmăză, că prescriptele formale ale Pedagogiei, ce-și au baza lor în Psihologie, va să dică în știința despre însușirile generale și preste totu egale ale sufletului omenescu suntu și trebuie să fiă recunoscute în generalu. În partea acesta prin urmare Pedagogia se pôte privi ca o știință de valóre generală. Eară ce privesce conținutul culturii, ce prin educațiune e de a se da ómeniloru, Pedagogia trebuie să se acomodeze după instituțiunile, moravurile și vederile fiă-căruí poporú, precum acelea s'au desvoltatú în decursulú istoriei lui. Relativú la ținta educațiunei dlú *Dilthey* deci nu admite posibilitatea de a se stabili în Pedagogia nici o tesă de valóre generală, pentru-că, după-cum afirmă, deși Etica presentă formule și idealuri pentru educațiune, acelea însă nu suntu recunoscute de toți ómenii, judecata morală neavându o valóre generală, precumú are judecata logică și matematică.

Punctulú din urmă este uniculú punctú esențialú, în care dlú *Dilthey* se deosebesce de Herbartianí. Acestia, după-cum din Pedagogia sistemisată de ei se pôte vedé, punú dreptú țintă educațiunei: formarea în elevú a unui caracterú moralú-religiosú, care e postulatú de asemenea de Etica filosofică și de Doctrina religiunei creștine, fiindú consideratú ca idealulú celú mai înaltú și mai demnú alú personalității omenesci și prin urmare ca unú idealú, care pentru valórea sa absolută, intrinsecă, are să se realisesce câtú numai se pôte în toți ómenii fără nici o deosebire. *D. Dilthey* însă, ca toți pozitivistií, neținându sémă de idealuri preste totú și prin urmare nici de idealulú arătatú, pretinde, că ținta educațiunei are să fiă de a face pe elevú să obțină perfecționarea proceselorú sale spirituale în coherența lorú naturală, pe basa culturii în mijloculú căreia trăesce, care e variată după timpú și locú și deci chiarú și la unulú și același poporú pôte să varieze în decursulú istoriei lui.

Dar, precum este învederatú, punându-se educațiunei o ast-felú de țintă vagă și nedeterminată, tinerimea pôte să fiă

condusă în dezvoltarea ei de a-și însuși o cultură cu elemente și nemorale, după-cum cultura fiă-cărui popor din orî-care timp și loc și conține și asemenea elemente. Și decă s'arū admite, ca să se întempe acēsta, apoi n'arū mai putea fi vorba de loc și de a introduce îmbunătățiri și reforme în progresul moral al omenimei: cultura istorică ce s'a dezvoltat și care e pe cale de a se desvolta, arū trebui să se privească în toate eventualitățile ca bine dezvoltată și prin urmare ca îndreptățită de a se transpune așa cum e asupra generațiilor tinere. Din cele ce preced se pōte înțelege deci că, pentru educațiune e necesarū a se stabili o țintă ideală chiar și în interesul unei culturi adevērate, carea pe cātū trebuie să corespundă individualităților particulare și naționale precum și scopurilor vieții practice, pe atātū are să fiă calificată și de a înălța demnitatea omenescă în posesorii ei. Ce privește în special ținta ideală ce amū vēdūtū că șcōla lui *Herbart* prefige educațiunii, trebuie să se însenme, că aceea e stabilită în mod științific în Etica filosofică a acelei șcōle și deci, introducēndu-se în Pedagogiă, nu pōte să-i detragă aceleia nimic din caracterul ei științific.

Termināndū darea de sēmă asupra tractatului academicianului *Dilthey*, nu putem să nu adăugăm aci câte-va cuvinte pentru cei-ce aū să se ocupe mai de aprōpe cu Pedagogia. După-cum e știut științele așa numite practice, precum e și Pedagogia, sūt menite a produce anumite schimbări și îmbunătățiri în cercurile vieții la cari se referū. Despre Pedagogiă în special se pōte dice, că ea e pârghia cea mai puternică, prin care e datū a se ridica șcōlele la înălțimea misiunii lor. Despre acēsta ne putem convinge din experiența de toate țilele, carea arată că, cu cātū în șcōlele unei națiuni funcționează învățători și profesori cu calificatiune pedagogică mai înaltă, cu atātū acele șcōle staū la un nivel mai înalt și cu atātū și prestațiunile lor sūt mai considerabile. De aci însă urmēză, că cei mai de aprōpe, cari aū să se intereseze de a lua notiță de starea Pedagogiei

și prin urmare de a profita de progresele ei, sîntu 6menii de școlă, sîntu înv6tătorii și profesorii, c6rora le este încredințată educațiunea și instrucțiunea tinerimei. E dreptu, c6 nu numai cualificațiunea pedagogic6 este prin carea înv6tătorii și profesorii se punu în stare de a-și implini misiunea lor6. Pe l6ng6 acea cualificațiune ei trebuie s6 posed6 în m6sur6 c6t6 mai deplin6 și sciința și dexterit6țile, scurtu t6te elementele de cultur6, ce au s6 le comunice elevilor lor6. Cualificațiunea pedagogic6 ins6, carea conține în sine arta de a da, de a comunica altora cultur6, e necesar6 în 6re-care m6sur6 chiar6 și pentru profesorii, cari se ocup6 în aș6 numitele școle de specialitate numai cu propunerea de sciințe și dexterit6ți; ear6 pentru înv6tătorii din școlele primare precum și pentru profesorii din cele secundare se6 medii, cari au de a dota pe elevii lor6 cu cultur6 conform6 problemei educațiunei, acea cualificațiune le este de o necesitate at6t6 de mare, c6 f6r6 ea nu e cu putinț6 s6-și implinesc6 misiunea cu cunoșcinț6 de cauz6 prin urmare în mod6 sigur6 și cu deplin6 succes6. Eat6 cauza, pentru care națiunile cu c6t6 sîntu mai înaintate în cultur6 și prin urmare cu c6t6 sîntu în stare de a cunoșce mai bine și condițiunile progresului în cultur6, cu at6t6 și st6ruesc6 mai multu, ca înv6tătorii și profesorii, chi6mați de a funcționa în școlele lor6, s6-și însușesc6 în m6sur6 c6t6 mai deplin6 cualificațiunea pedagogic6.

Ioan6 Popescu.

UN6 DOCUMENT6 ISTORIC6.

Din „*Memoriul6*“ d-lui I. St. Șuluți6, e cunoscut6 sf6rșitul tragic6 al6 lui *Ioan6 Dragoș6*, comisar6 trimis6 de Kosuth la Moșii *Iancului* spre a lor6 îndreptare, precum însuși 6ice în documentul6, pe care 'l6 public6m6 mai jos6.

Dragoș6 a fost6 sf6șiat6 în Abrud6 tocmai de aceia, pe cari avea misiunea s6-i îndrepteze.

Cum înțelege elă *îndreptarea* se vede din documentul ce urmăze:

POPORULŪ ROMÂNŪ DIN ABRUDŪ ȘI DIN PREJURULŪ ACESTA!

În numele țarei năstre ungare cu cuvântul prezidentului Lodovic Kosuth v'am spus că întru mărturisirea păcei și supunerii și credinței cătră țară și ocârmuirei, se depuneț armele, căci tôte ce dăseră se vor împlini și fără arele*) văstre; și totuș s'au aflat ómenî, cari pre la șanțul din Buceș și Mihăleni cu mână armată făceau lógăre; decî cătanile țari au eșit din Zdrapți**) și au pornit la aceleăș locuri; Iar fiindcă ómenii strigară pace și se páfugară, iar alții spuseră, că în Abrud și în Cămpeni au strigat poporul pace, cătanele întru aceiaș nădejde, că toți veți depune armele jos, s'au cărat la Abrud și au întrat fiind primiț cu bucurie de popor; Aici dară este ce mai mare pace, și cruțare, nimenea nu se vatămă, însă arma trebuie să o dea la sedul orașului, decî toți arămații sătenî băgaț în samă bine, că de se va întemeia țara, de veți aduce armele înainte și veți fii linistiți nimică stricare nu veți avea, și deschidendu-se calea în tôte părțile, veți putea merge spre căutarea traiului; pentru aceasta dară sătenî bărbaț grăbiț datoría văstră a o împlini și apoi a vă căuta de treburile casei văstre, — căci așa veți fii fericiți; Iar de veți asculta de amăgitorî nebunî, și vă veț înprotivi, și prin aceasta și la cei nevinovați veți pricinui pacoste, apoi veți fii urțiți și pedepsiți și de Dumneđcși și de țară.

Dat în Abrud 25 April (7 Maiu) 1849.

Ioan Dragoș m. p.

spre a văstră îndreptare trimisū ablegat dictal.

Originalulū rēu păstratū alū acestui documentū, se află în posesiunea subscrisului. Elū e scrisū pe o jumătate colă de hârtie, cu caractere cirile. Subscrierea e a lui Dragoșu însuși, ear textulū e scrisū de altă mână. Singura deosebire între transcrierea de mai susū și originalulū e că pe *oa* l'amū reproduș cu *o*, încolea amū păstratū până și erorile din penă și pe cele ortografice.

G. Sima alū lui Iónū.

*) Armele, eróre din penă.

Raport.

**) Comune situate în trecătórea, ce duce din părțile ungurene la Abrudū.

Raport.

LITERATURA POPORALA.

COLINDE*)

I.

Ast-ai Dómna, bună-î Dómna,
Ioghină, Ioghină Dómne!

Că ea binî s'o socotitû:

Ioghină, Ioghină Dómne!

Doi boi, biboli prinsu-s'o,

Ioghină, ş. a.

La munte eşitu-s'o,

Muntele aratu-l'o,

Câtû lungişû câtû curmedişû,

Dar' mai multû îi pe lungişû.

Brézdă négră trasu-s'o,

Grău roşu vărsatu-s'o,

Mândră holdă coptu-s'o,

La paiû totû cam trestiosă

Şi la spicû cam sălciosă.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitû:

Mândră clacă strînsu-s'o

Totû de junî, de fete mari.

Fetele mărunchi tăia,

Ear junîi snopiî lega

Alţii clăile punea,

Alţii pe caré 'ncărca,

Alţii la şură-lû ducea,

Alţii stoguri ilû făcea.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitû:

'Mblătitori băgatu-s'o

Şi grău îmblătitu-l'o;

După ce l'au vënturatû,

In saci largi mi-l'o turnatû,

Pe caré l'o d'incărcatû,

La móră o alergatû

Grăulû de l'o măcinatû,

Dusu-l'o, adusu-l'o

Mândrii colaci făptu-s'o:

La nănaşi dintr'o gălétă

Şi la finî din trei deodată

Şi noue unulû frumosû

Cu peliţa lui Christosû

Şi ne pare că-î acesta.

II.

Ce te-ai Domnû bunû veselitû,

Mândră masă 'mpodobitû,

Mândră masă de mătasă.

Dar pe masă ce ți-ai pusû?

Pusu-ți-ai colaci de grău,

Cam pintre colaci de grău

Pusu-ți-ai vase cu vinû,

Cam pintre vase cu vinû

Pusu-ți-ai păhare pline,

Cam pintre păhare pline

Pusu-ți-ai luminî aprinse,

De lumin' ca sórele,

Ca sórele cu rađele

Şi ca luna cu lumina.

Ca şi d'altă bucuriă,

Cam mai mari de-a cununa

Şi mai micî de-a boteza,

Pintre cerû şi pintre ingeri

Susû în pórtă raiului,

De-a dirépta Tatălui

Şi-o 'nchinămû cu sănătate.

*) Culese în comuna Gârbova-de-susû, lângă Aiudû.

III.

Măru-î mărgărită,
 Mândru-î înflorită
 Totă cu floră de-argintă.
 La vîrvuțu de mără
 Ceî golonă(?) vinețî
 Că-să feciorii gazdii,
 Fire-ară sănătoși.
 Mai în josă pe mără
 D'albe limpregiôre (?),
 Că-să fetele gazdii,
 Fire-ară sănătose.
 Mai în josă pe mără
 Verigă de aură,

Jupăneșa gazdă,
 Fire-ară sănătôsă.
 La trupinî de mără
 Păhărelă de-argintă,
 E jupănulă gazdă,
 Fire-ară sănătôsă.
 Jur, prejur de mără
 Iederă măruntă,
 Bunătate multă
 Loră a tuturoră
 Fire-ară sănătôși
 Veseli și voioși.

IV.

Ferice de cestă domnă bună,
 Elă trii fiî că și-o d'avută,
 Elă bine i-o d'învățatū:
 Unulă merge cu plugulă,
 Unulă paste oile,
 Unulă șapă viile,
 Totă săpândū și d'îngropândū
 Dumneșeș i-o dăruită
 Totă o viță de d'aură
 Și s'o 'nvățatū bună faură.
 Și deș elă că-și mai făcea
 La celă frate pēcurarū
 Totă ună fluieră de d'aură.
 Încătrăū cu oi pornea
 Cu fluieru că-și dăcea,
 Totă codru că-și legăna;
 Căți păstorî că mi-lă vedea
 Toți bine că-lă întreba:
 — „Cine ție ți-o făcută
 „Cesta fluieră de d'aură?
 — „Cine mie să mi-'lă facă?

Da celă frate bună faură,
 Care lucră la d'aură“.
 Și deș elă că-și mai făcea
 La celă frate plugărelă
 Totă ună pluguțū de d'aură.
 Încătrăū cu plugū pornea
 Tôte cōste lumina.
 Căți plugarî că mi-lă vedea
 Toți bine că-'lă întreba:
 — „Cine ție ți-o făcută
 Cesta pluguțū de d'aură?
 — Cine mie să mi-'lă facă?
 Da celă frate bună faură,
 Care lucră la d'aură“.
 Ș deș elă că-și mai făcea
 Larionū (?), la dîle marî,
 La d'albele bisericî,
 La sîntele Duminecî,
 La galbine prescurele,
 La galbine luminele.

ală lui Iônă.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 376/1889.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 14 Decembrie n. 1889.

Președinte: George Barițiu. Membrii prezenți: Parteniu Cosma, I. St. Șuluțiu, I. Popescu, Ioan G. Popu, Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte, I. V. Russu, E. Măcellariu, Ioan Hannia, I. Crețu, N. Toganu, bibliotecar, Nicanor Frateșiu, controlor, G. Candrea cassar.

Secretar: Dr. I. Crișianu.

Nr. 147. Prin mijlocirea d-lui președinte, G. Barițiu, s'au donat pe seama bibliotecii Asociațiunii din partea d-nei Hermia Sentz, ved. după fostul director al academiei de drepturi din Sibiu, Dr. A. Sentz, membru onorar al Asociațiunii, următoarele cărți:

1. *Helfert* Freih. v. *Der wiener Parnasz im Jahre 1848*. Wien 1882, (1. v.);

2. *Commission für slavische juridisch-politische Terminologie: Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs*. Wien 1850. (1. v.);

3. *Sentz Dr. A. Schaguna A. v. Compendium des kanonischen Rechtes der einen heil. allg. u. apost. rom. Kirche*. Hermannstadt 1868 (3. v. 3 es.);

4. *Polizu - G. Barițiu: Vocabular românogermân*. Brașov 1857 (1. v.);

5. *Tafel-Osiander-Schwab. Griechische Prosaiker in neuer Uebersetzg*. Stuttgart 1827/29 (3. t. 3 v.);

6. *Molnar v. Müllersheim: Deutsch-Walachische Sprachlehre*. Hermannstadt 1823 (3 Aufl. 1 v.);

7. *Stamati T. Vocabular de limba germână și română*. Iași 1852 (1. v.);

8. *Actele sobórelor bisericii gr. res. din Ardél din anii 1850 și 1860*. (1. v.);

9. *Sânta scriptură a vechiului și noului Testament, edițiunea societății biblice pentru Britania și streinătate*. Pesta 1873 (1. v.);

10. *Șaguna A. b. Biblia*. Sibiu 1856, 1858 (2. t. 2. v.)

11. *Gallu I. Dr. Regulament de procedura civilă. Traducere*. Pesta 1869 (1. v.);

12. *Cook X. N. Ambigu Transil. Kronstadt 1880* (1. v.);

13. *Şaguna A. b.* Manuală de studiul pastorală. Sibii 1872 (2. v. 2. es.);
14. *Şaguna A. b.* Anthorismos (1. v.);
15. *Bariţiu G.* Catechismul calvinesc. Sibii 1879 (1. v.);
16. *Sentz Dr. A.* Der Wirkungskreis der Urbarialgerichte in Siebenbürgen. Hermannstadt 1858 (1. v.);
17. *Şaguna A. b.* Elementele dreptului canonic al bisericeii dreptcredincioase res. Sibii 1854 (1. v.);
18. *Articuli dietales novellares annorum 1791—1792.* Cibinii (1. vol.);
19. *Şaguna A. bar.* Enchiridionul său carte manuale de canone. Sibii 1871 (1. v.) (Ex. Nr. 377/1889).

— Cu mulţumită spre sciinţă, avându a se adeveri primirea. Cărţile se transpun bibliotecarului spre înregistrare. Esemplarele duple se transpun bibliotecei corpului didactic delă şcola Asociaţiunei.

Nr. 148. Dela academia de sciinţe ces. din Viena, a sosită pe sēma bibliotecei Asociaţiunei următoarele publicaţiuni:

1. *Sitzungsberichte* phil. hist. Cl. Bd. 117. 118.
2. *Sitzungsberichte* math. natur. Cl.
 - a) I. Abth. 1888 N 6—10; 1889 N. 1—3;
 - b) II. " a " " 8—10; " " 1—3;
 - c) II. " b " " 8—10; " " 1—3;
 - d) III. " " " 7—10; " " 1—4;
3. Register Nr. 12.
4. Denkschriften math. natur. Bd. 55;
5. Archiv für Kunde Östr. Geschichtsquellen Bd. 74 Hälfte I—II. (Ex. Nr. 352/1889).

— Spre sciinţă. Se constată, că primirea publicaţiunilor înşirate s'a adeverit pe cale presidială, conform condiţiunii puse de cătră librarul academiei.

Nr. 149. Comitetul „Reuniunei române de cântări din Sibii” cere a se pune la dispoziţiunea numitei reuniuni, pentru probele ei, sala cea mare din edificiul şcolei de fete a Asociaţiunei, oferindă clavirul său, afară de timpul probelor, pentru serviţiul şcolei. Probele s'au obicinuit a se ţine de 2 oră pe săptămână, sēra delă 6—8 ore. (Ex. Nr. 357/1889).

— Comitetul, neputându-se abate delă concludul său dto. 21 Novembre 1887 relativ la întrarea în institutul a persōnelor, carī nu aparţină aceluia, regretă a nu putē satisfice cererea „Reuniunei române de cântări din Sibii”.

Nr. 150. I. Lupană, măestru ciobotară în Orăștie, se rĂgă pentru ună ajutoră (Ex. Nr. 360/1889).

— Cererea măestrului I. Lupană nu se pĂte considera, nedis-punĂndă Asociaținea de ajĂtĂre pĂntre mĂestri, ci numai pentru invĂțĂcei, pre lĂngă condiționile cuprinse în respectivele publicaționi de concursă.

Nr. 151. I. Petruțiu, locuitoră în Șepreusiă, se rĂgă pentru ună stipendiu de 50 fl. pe sĂma ficei sale, MĂriĂra Petruțiu, adăpostită în internatulă șĂcolei Asociaținei. (Ex. Nr. 365/1889).

— Elevei din internatulă împreunată cu șĂcola Asociaținei, MĂriĂra Petruțiu, i-se liberĂzĂ, pentru anulă scol. curentă, ună stipendiu de 50 fl. v. a., creată din suma votată în acestă scopă de institutulă de credită și economiă „Albina“ din Sibiuă.

Nr. 152. Fostulă directoră ală despărțemĂntului IV. (S. Sebeșă) ală Asociaținei, dlă Piso, subșterne spre revisuire protocolulă adunĂrei generale a despărțemĂntului, ținută în RĂhĂu la 1 Novembre a. c. precum și protocolulă subcomitetului dela 23 Novembre a. c. dimpreună cu suma de 93 fl.

Din protocolulă adunĂrei generale se vede :

a) cĂ raportulă subcomitetului despre activitatea sa în decursulă anulă trecută, precum și raportulă cassarului, despre starea cassei despărțemĂntului, s'au luată spre șciință ; cassarului i-s'a dată absolutorulă, aflĂndu-se cassa în bună ordine ;

b) s'au votată din banii disponibili și din cei intrați cu oca-siunea acestei adunĂrei dela binefĂcĂtori 2 ajĂtĂre à 40 fl. pentru 2 studenți sĂraci din despărțemĂntă ;

c) s'a cetită o disertațione „Despre miseriile la poporulă română“ de Z. Mureșană ;

d) cĂ aă intrată :

1. taxe dela membrii ordinari 60 fl.

2. „ „ „ ajĂtĂtori 31 fl.

3. „ pentru diplome 2 fl.

4. Contrib. dela binefĂcĂtori 20 fl. 28 cr.

e) cĂ s'a reconstruită subcomitetulă, alegĂndu-se :

1. directoră D. Davidă ;

2. membrii ordinari în comitetă : I. Oncescă, Z. Mureșană, S. Medeană, I. Moga, I. Drocă și Dr. I. Mihă.

3. membrii suplenți : I. Savă și S. Roșă.

f) cĂ cu eruarea locului și fixarea timpului pentru proxima adunare generală a despărțemĂntului s'a incređută subcomitetulă.

Din protocolul subcomitetului se vede :

a) că nouă alesul director, dl. Daniil Davidu, strămutându-se cu locuința în Orăștie, ar fi declarat fostul director, că declină dela sine oficiul de director, ear subcomitetul cere ca cu agendele direcționale să se încredă, până la proxima adunare generală, unul din membrii ordinari ai subcomitetului, care-și are locuința în S. Sebeșu ;

b) subcomitetul, reflectându la proiectul acestui comitetu relativu la o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, propune unele modificări în numitul proiectu. (Ex. Nr. 366/1889).

Se adeverește primirea sumei de 93 fl. cu aceea, că membrii de nou înseriși voru primi diploma de membru numai după ce voru obține aprobarea adunării generale a Asociațiunei. Concluzul, prin care se crează din sumele întrate dela membrii ajutători și dela binefăcători, precum și din unii bani, de cari dispune despărțemintulu din trecut, 2 stipendii à 40 fl. se aprobă cu aceea, că On. Direcțiune să arete fără întârziere cifra sumei, de care dispune din trecută cassa despărțemintului.

Reconstruirea subcomitetului se ia la cunoscință și noulu director, dl. D. Davidu, deși nu se mai află cu locuința în centrul despărțemintului, e învitatu a provede oficiul, ce i-s'a încredințatu, până ce adunarea despărțemintului, ca foru competentu (conf. §. 12 și 13 din regul. mijl.) va lua măsurile de lipsă pentru îndeplinirea acelu oficiu eventualu prin altă persoană.

Asupra propunerilor pentru modificarea proiectului pentru o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, comitetulu va reveni la timpul se, după ce voru întra înformațiunile așteptate dela tôte despărțemintele Asociațiunei.

Nr. 153. Comisiunea exmisă cu datulu 9 Iuliu a. c. Nr. 175 cu însărcinarea de a censura socotelele de pe anul scol. 1888/9 a școlei de fete a Asociațiunei și adevă de pe timpul din 1 Iuliu 1888 până în 7 Iuliu 1889, raportéză asupra stării numitelor socoteli.

Pe basa unei esaminări detaiate se constată, că în decursulu timpulu menționatu mai susu au fost :

a) Percepțiunile	fl. 15,623.09
b) Erogațiunile	„ 15,548.71
a) remasă decă unu saldă în favoarea casei de	fl. 74.38
S'au ridicatū însă dela instit. „Albina“ suma de	fl. 1250.—
Și s'au cumpăratū 23 □ lemne (à 9 fl.) pentru	„ 207.—
anulū scolarū următorū cu fl.	„ 207.—
Cu totulū s'a erogatū dar încă și suma de	fl. 1457.—

De aci vină a se subtrage :

1. Saldulă cu	fl.	74.38
2. 11 □ lemne (ă 9 fl.) cumpăr. pro 1888/9 cu „	„	99,—
3. Restanțilă la eleve pro 1888/9 cu	„	299.44
4. Investițiuni cu	„	384.68
5. Interese dela „Albin'a“	„	13.40
	în totală fl.	870.90

S'a realizată deci față de dificitulă preliminară pe 10 luni cu suma de 1377 fl., ună dificită numai de 586 fl. 10 cr. pe 12 luni. (Ex. Nr. 374/1889).

— Spre sciință. Direcțiunei dela școlă civilă de fete cu internată a Asociațiunei, aflându-se rațiociniulă în ordine, i-se dă absolutorulă pentru gestiunea anulă scol. 1888/9.

Nr. 154. Comisiunea exmisă sub Nr. 342 a. c. subșterne în conformitate cu însărcinarea primită ună preliminară de budgetă, în sensulă căruia, pe basa rațiociniulă pentru anulă scolară 1888/9, și presupunându 40 eleve interniste, cu alimentarea în propria regiă, pe anulă scol. 1889/90. pe timpulă dela 1 Iuliu a. c. până 30 Iuniu 1890 : se preliminară :

a) percepțiunile cu 10,154 fl. 38 cr.

b) erogațiunile cu 10,739 fl.

prin urmare Asociațiunea va avă să subvenționeze școlă sa de fete în anulă acesta cu fl. 584.62 din colectele ce incurgă spre acestă scopă.

Aceasă comisiune, răspunându la însărcinarea de a cerceta : „dacă s'a obținută sêu nu în anulă espirată vre-ună câștigă prin luarea în regiă propriă a alimentațiunei în internatulă școlăi“, arată, că s'a obținută ună câștigă considerabilă. După rațiociniulă d-rei directore a institutuluiă alimentarea condusă de dënșă a costată în totală, inclusive simbria bucătăresei și a celor 2 servitore dela bucătăriă suma de 4920 fl. 13 cr. alimentându-se cu acesta sumă 55 persone și cădându astfelă pe 1 persună 89 fl. 46 cr. pe ană (10 luni), ear pe ăi (socotindă 10 luni) cam 30 cr.

Din contra alimentatorulă din anulă premergătoră, alimentându măi puține persone, a primită pe 10 luni (dela 1 Septemvře 1887 — 30 Iuniu 1888) 6179 fl. 30 cr. ear pe lunile Iuliu și Augustă 1887 s'a plătită viptulă persóneloră din internată cu 100 fl. 80 cr. ; s'a spesată în anulă numită deci în totală suma de 6280 fl. 10 cr. pe alimentațiune.

Alimentarulă din cestiune i-s'a plătită pentru fiă-care persună căte 42 cr. la ăi, ear pe 10 luni căte 126 fl. Pentru cele 55 persone

alimentate în anul trecut în regiă proprieă alimentatorului trecut ară fi primită pe 10 luni à 126 fl. suma de 6930 fl.; în alimentarea proprieă s'au proveđută aceste persoane numai cu 4920 fl. 13 cr. Diferința dintre aceste două sume de 2009 fl. 87 cr. se pôte considera de câștigul, ce 'l-a obținut Asociațiunea în anul școl. 1888/9 prin aceea, că alimentațiunea s'a luată în regiă proprieă.

Fiind meritul pentru obținerea aceluși câștig în prima liniă a d-rei directore, Elena Petrașcu, carea, pe lângă multele sarcini împreunate cu postul s'eu, și pe lângă provederea limbei franceze, care studiă a adus școlii un venit de 434 fl. s'a resolută a lua asupra și conducerea alimentării și a făcută tôte cu zel și devotament: comisiunea propune ca, în consonanță cu propunerea făcută de direcțiunea școlii cu dto 9 Iuliu a. c. d-rei E. Petrașcu să i se voteze mulțumită pentru zelul, cu care a condus alimentațiunea în regiă proprieă în internatul împreunat cu școla Asociațiunii. (Ex. Numărul 369/1889).

— Budgetul școlii cu internat a Asociațiunii pentru anul școlar 1889/90 se stabilește întocmai cu proiectul subșternut de comisiunea esmisă.

Comitetul, luând cu plăcere actă despre starea alimentațiunii, de cândă acesta s'a luat în regiă proprieă, precum și despre meritul, ce compete în privința acesta d-rei directoră, Elena Petrașcu, și votăză acesteia mulțumită pentru zelul, cu care a condus alimentarea în regiă proprieă în internatul împreunat cu școla Asociațiunii.

Nr. 155. În legătură cu cele cuprinse la punctul precedent, și plecând dela motivele, pe care se întemeiază partea a doua din concludul luat la acel loc, se decide:

D-rei directore, Elena Petrașcu i se votăză, în considerarea ostenelelor sale din anul trecut școlar în interesul școlii și al internatului, o remunerațiune de 200 fl. care sumă se asemnăză la cassa Asociațiunii spre plătire din colectele, ce încurg pentru acoperirea trebuințelor școlii Asociațiunii.

Sibii, d. u. s.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.
secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încrede d-lor: Ioan Hannia, Iosif St. Șuluțiu, I. Crețu.

S'a cetit și verificat, Sibii la 12/24 Decembre 1889.

I. St. Șuluțiu m. p.

Ioan Hannia m. p.

Ioan Crețu m. p.

Nr. 381/1889.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 21 Decembre n. 1889.

Președinte: George Barițiu. Membrii prezenți: I. V. Russu, Dr. I. Pușcariu, v.-preș. P. Cosma, E. Măcellariu, I. Hannia, Ioan Popescu, I. G. Popu, G. Candrea, căsar, Nicanor Frateșiu controlor. N. Toganu, bibliotecar.

Secretar: Dr. I. Crișianu.

Nr. 156. Secretarul II. raportază asupra petițiilor pentru ajutorare, cari au intrat la comitet în urma concursului de sub Nr. 311, de dto 4 Octombre a. c.

Anumit: La ajutoarele de câte 25 fl. cuprinse în concurs sub Nr. II, menite pentru învțăcei de meserii, au intrat 22 cereri.

Între concurenți se află 1 curelar, 2 rotari, 2 măsari, 1 cojocar, 2 lăcătari, 3 croitori, 7 fauri, 3 cismari și 1 șelar.

Avându în vedere felul meseriei, calificațiunea, sporul în meseria începută și împregiurările familiare: precum familii foarte numeroase, stare de orfan și a.

— Cele 4 ajutoare se votază învțăceilor:

1. *Emericu Păpuc* din Vargyas, mäsari în Brașov, orfan de tată; 2. *Teodoru Beștelău* din Lupșa, faur în Turda, din părinți foarte săraci, mai avându un frate la meserie; 3. *Valeriu Nagy* din Sibiu, lăcătari în Sibiu, orfan de tată; 4. *Ioan Radu* din Valhid, mäsari în Elisabetopole, orfan de tată.

Nr. 157. La cele 2 ajutoare à 20 fl. v. a. pe an (pos. I. din concursul amintit la Nr. precedent) din fundațiunea „Tofalénă” menite pentru tineri descendenți din vre-o familie de ale fostei comune „Tofaléu”, cari ar voi să învețe vre-o meserie ore-care, a intrat o singură petițiune, anumit dela Ioan Moldovanu, născut în Erneiul-mare, de prezent ucenic de cismărie în M.-Oșorhei; tatăl numitului tiner se trage din fosta comună „Tofaléu” și se află aci cu locuința în Varhegy.

Fiind cererea prezentată instruată în sensul condițiilor din concurs:

— Unul din ajutoarele de fl. 20 v. a. din fundațiunea „Tofalénă” se votază numitului tiner Ioan Moldovanu, cismari în M.-Oșorhei.

Ajutorul al doilea din aceeași fundațiune, neputându-se conferi, suma de fl. 20 se adauge la fond.

Nr. 158. La cele două ajutóre à 100 fl. v. a. de sub Nr. III. din concursù, pentru tineri, cu preferință din munții apusenî ai Transilvaniei, cari arù voi a se perfecționa în o măestrie de lem-năria mai perfecționată (facerea de cruci și colonade, învêlîse de case după sisteme moderne, sculptură în lemnù séu strugăria mai perfecționată), a întratù o singură cerere.

Avëndù în vedere, că singurulù concurentù, ca rotarù, nu întrunescè condițiunea esențială de a profesa o meseriă mai per-fecționată în lemnù, și că ast-felù de astădată nu se află concurenți, căroră să se pótă conferi aceste ajutóre:

Pentru cele 2 ajutóre à fl. 100 v. a. amintite mai susù, se escrie concursù de nou.

Nr. 159. La propunerea cassarului Asociațiunei, a d-lui G. Candrea, estrasulù contulù curentù, ce-lù are Asociațiunea la in-stitutulù „Albina“, încheiatù cu 30 Iuniu a. c. consunândù cu cărțile Asociațiunei (Ex. Nr. 373/1889).

— Servesce spre sciință.

Nr. 160. Aù întratù la comitetù taxe de membrii și de di-pline dela:

Portiusù Florianù în Rodna-vechiă 5 fl. pro 1889; Moisiłù Dr. Const. în Năsëudù 2 fl. 50 cr. pro 1889; Coșbucù Leonù în Leșiù 5 fl. pro 1888; Poruțù Ioanù în Buda-Pesta 5 fl. pro 1889; Micu Simeonù în Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Radu Dr. Seb. în Blajù 5 fl. pro 1888; Tanco Dr. Paulù în Nasëudù 5 fl. pro 1889; Cherebețù Petru în Dejù 5 fl. pro 1888; Mihali Dr. Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Hossu Ioanù în Restolcù 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Mureșanù Șiregënulù P. în Dejù fl. 5 pro 1888; Romanulù Ioanù în Draga-Vilma 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Furcovici Mihailù în Ilonda-mare 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă, Hermanù Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Cheresteșù A. în Dejù 5 fl. pro 1888; Dr. Triponù G. în Dejù 5 fl. pro 1888; Laszlo I. P. în Zlatna 5 fl. pro 1888; Mărincașù Vasile în Pria 5 fl. pro 1889; Medanù A. în Șomcuta-mare 5 fl. pro 1889; Furdui S. Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Prie C. în Săcădate 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Dr. Monda A. în Sângeorgiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Șandorù Anastasia în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Oltënu P. în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Crișianù E. în Reghinù, Barbù Elena în Reghinù, Lupù Z. în Hodacù, Têrnovënu A. în Hodacù, Racoțianù I. în Ibănesci, Cămpënu E. în Vărviz și Uilăcanù P. în Reghinù à 5 fl. pro 1889;

Nicolescu A. în Meşterhaza 10 fl. pro 1888/9; Dr. Todea A. în Reghină, Todea Sabina în Reghină, Barbă Severă în Reghină, Dr. Ceuşană A. în Reghină, Şagău G. în Idicelă, Olténă D. în Murereni, Popescu I. în Topliţa, Aronă I. în Braşovă à 5 fl. pro 1889; Ioană Velea în Dejă, Antonă D. în Sibiiă, Foica D. în Sibiiă, Ghibu Ioană în Sibiiă, Popa Isaia în Ocna, Dr. Russu Octav. în Sibiiă, Russu Ioană în Sibiiă, Voilénă M. în Sibiiă à 5 fl. pro 1888; Baiulescu B. în Braşovă, Filepă G. în Tăşnadă à 5 fl. pro 1889; Munténă I. în Haţegă, Popă Bociată A. în Grădişte, Trimbiţă N. în Grădişte, Ianza I. în Haţegă, Pasca C. în Zeicani, Raţiă I. în Haţegă, Serafină A. în Haţegă, Popovică B. în Haţegă, Şoica Maria n. Macaveiă în Bucium-Poeni, Societatea „Arama la S. Treime“ în Buciumă, Danciă A. în Bucium-Şasa à 5 fl. pro 1889 şi 1 fl. pe diplomă; Poruţi I. în Cămpeni, Macaveiă Aronă în B.-Şasa, Candrea Doba N. în B.-Poeni, Jurchesculă Lares în Abrudă, Băieşană N. în Bucium-Isbita, Ciura Iosifă în Bucium-Şasa, Fornade T. în Ofenbaia, Hermană Lövi în Ofenbaia, Munténă I. în Ofenbaia, Danciă I. în Ofenbaia, Macaveiă I. în Bucium-Şasa, Naică I. în Bucium-Şasa, Lupă G. în Bucium-Poeni, Gosa P. în Lupşa, Furdă Romulă în Cămpeni, Dr. Preda V. în Cămpeni, Dr. Chisbacă A. în Buciumă, Cirlea M. în Abrudă à 5 fl. pro 1889; Societatea „Concordia“ în Buciumă, Nicola G. în Albacă pro 1888 à 5 fl.; Germană I. în Bradă 2 fl. 50 cr. pro 1889; Alesandrescu Cormoşă E. în Mező-Capuşă, Bozacă G. în M.-Méhes, Codarcea M. în M.-Rűcs, Codarcea C. în M.-Bandă à 5 fl. pro 1889 şi 1 fl. pe diplomă; Moldovană S. în Turda, Voda A. în M.-St. Paulă, Popă Simionă în Aranyos-Lona-Ghereş, Solomonă N. în M.-Ludoşă, Turcă B. în M.-Capuşă, Mană I. în M.-Rűcs, Moga Vasilie în M. Ludoşă, Catană C. în M. Ludoşă, Vlăduţi Iul. în Turda, Tomasă N. în Grindă à 5 fl. pro 1889; Munténă E. în Sibiiă pro 1888/9 10 fl.; Dr. Roşca R. în Sibiiă şi Dr. Calefariă N. în Selişte pro 1889 5 fl.; Andreescu I. în Sibieliă, Dr. Liviă de Leményi în Selişte, Mircea R. în Selişte, Indrieşă P. în Vale à 5 fl. pro 1889, şi à 1 fl. pe diplomă, Puşcariă I. cav. în Budapesta 5 fl. pro 1889; Munténă G. în M.-Cseke 10 fl. pro 1888/9; Bunea A. în Sibiiă 5 fl. pro 1888; Dr. Bunea A. în Blajă 10 fl. pro 1888/9; Popă Stefană în Blaşă 10 fl. pro 1888/9; Păcurariă A. P. în M.-Iliă şi Moldovană N. în Blajă à 5 fl. pro 1889; I. G. Popă în Sibiiă 10 fl. pro 1888/9; Germană I., Dr. Grama A., Hossu Iosifă, Simionă Popă, M. I. Moldovană, Silvestru N. Itoră, Olténă V., Vancea G., Vlassa E., Vesteménă A., Turcă D., Varga I., Turcă B., Papiă A., Bota P. A. toţi în Blajă à 5 fl.

pro 1889; Dr. Popū A. în Blăjū 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă; Viciū A. și Bărbatū G. în Blăjū à 5 fl. pro 1889; Faurū I. Craiova ajutorū fl. 33.08; Popa I. în Sibiiū 5 fl. pro 1889; Dr. Olariū N. în Sibiiū 10 fl. 1888/9; Moțū I. în Deva 100 fl. m p. viață. Dima N. în Hunedóra, Fulea T. în Hunedóra, Hossu F. Longhinū în Deva, Elena Popū-Hossū Longhinū în Deva, Danilă G. în Hunedóra, Stoichiță N. în Hunedóra, Oprea G. în Hunedóra, Chirca S. în Hunedóra, Dima Ales. în Hunedóra, Decénū G. în Sibiiū, Cosma Maria în Sibiiū, Berinde G. în Seini à 5 fl. pro 1889 și 4 fl. pe diplomă, Găroiū N. în Zernești 100 fl. m. pe viață și 1 fl. pe diplomă, Dragomirū S. în Gurasada, Domșa G. I. în Răchișū, Orașū S. în Șimleū, Dragomirū A. în Zēlaū, Papiriū P. V. în Ciurnerna, à 5 fl. pro 1889; Papū I. în Vașcăpăū 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Papū T. în Ortelecū 5 fl. pro 1889, Trifū Titū în Brebi 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă, Cosma A. în Șimleū, Butnariū Zosimū în Brașovū, Cherebeș P. în Cățicăū à 5 fl. pro 1889, Barițiū Ieronimū în Sibiiū, Dr. Russu Octavianū în Sibiiū à 5 fl. pro 1889; Popū A. în M. Lapoșū 5 fl. pro 1890; Comuna pol. Rêheū, Oncescu I. în Rêheū, à 5 fl. pro 1889; Medeanū S. în Sebeșū 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Mureșanū Z. în Sebeșū 5 fl. pro 1889; Savu Mat. în Sebeșū 5 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșū 6 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșū 6 fl. pro 1889; Dănilă Davidū în Sebeșū 10 fl. pro 1888/9, Comuna p. Săsciori 5 fl. pro 1889, Morariu St. în Săsciori 5 fl. pro 1889; Comuna p. Pianulū inf. 5 fl. pro 1889; Savū Sabinū în Pianulū inf. 5 fl. pro 1889;

— Spre sciință.

Nr. 161. La cererile, ce 'i-s'au făcutū din mai multe părți, comitetulū decide

— Organulū Asociațiunei transilvane „Transilvania“ va apăre, începēndū cu primulū numărū din anulū viitorū 1890, în formatū 8° mare, purtândū fiă-care numărū învelișū, și va fi scrisū după ortografia stabilită de Academia română.

Sibiiū, d. u. s.

George Barițiū m. p.
președinte.

Dr. Ioanū Crișianū m. p.
secretarū II.

Verificarea acestui procesū verbalū se încrede d-lorū: Elia Măcellariū, P. Cosma, Ioanū G. Popū.

S'a cetitū și verificatū, Sibiiu la 23 Decemvrie 1889.

Elia Măcellariū p. m.

Partenie Cosma m. p.

I. G. Popū m. p.